

entuzjaści edukacji

Jak widzi uczeń?

Gimnazjalista wobec tekstów ikonicznych.

Dariusz Szczukowski

Warszawa, 13-14 marca 2015 r.

Polecenie 1.

**Jak rozumiesz pozę i gest postaci ukazanej na plakacie?
Uzasadnij swoje zdanie.**

Polecenie 2.

W jakim celu został przygotowany powyższy plakat? Wybierz wszystkie możliwe odpowiedzi.

Plakat został przygotowany, aby

- a) ujawnić dane liczbowe dotyczące palenia.
- b) nakłonić ludzi do zaprzestania palenia.
- c) wzbudzić niechęć, obrzydzenie do papierosów.
- d) przekazać informację o nazwach szkodliwych składników dymu papierosowego.
- e) poinformować o czasie i celu akcji.

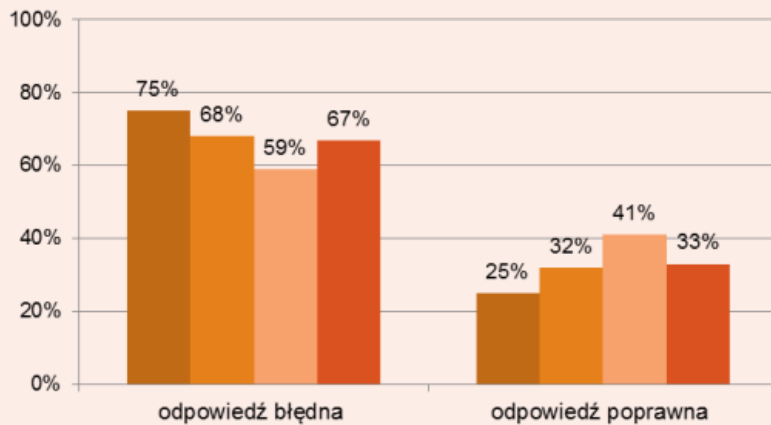
Test 1 – Klasy I – Zadanie 19; Klasy II – Zadanie 19; Klasy III – Zadanie 18

TAK: 89,0%

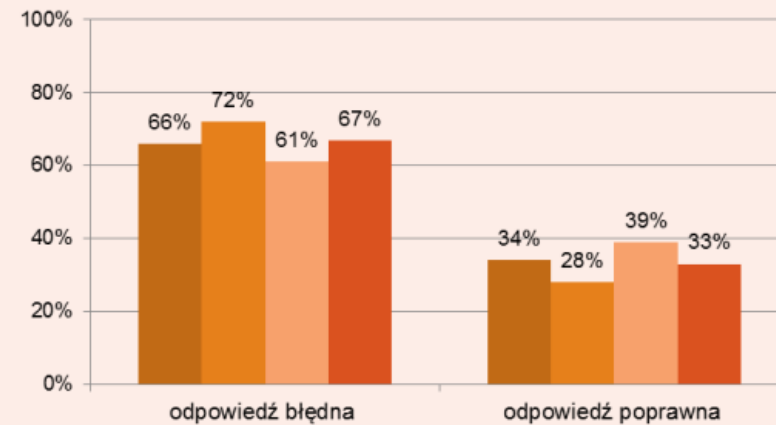
Czy sprawdzane
wymaganie
szczegółowe zostało
zrealizowane?
Zadanie 19

NIE: 11,0%

0,33

Łatwość

0,33

Moc różnicująca: 0,32

Ogółem: N=5475 Braki odpowiedzi: N=335, Odmowa odpowiedzi/brak odpowiedzi N=176

Przykładowe odpowiedzi dotyczące polecenia 1.

a) ogólnikowe, bez analizy:

Żeby przestać palić papierosy, bo się od tego umiera.

Moim zdaniem jest o tym, by rzucić palenie.

Szkodzi zdrowiu, uzależnia bardzo szybko, ryzyko raka płuc, chorób serca.

Niszczenie zdrowia, życia.

Człowiek jest doprowadzony poprzez palenie do śmierci. Papieros zawiera szkodliwe substancje dla zdrowia.

Papierosy niszczą zdrowie i śmierdzą.

Palenie zabija.

Pokazuje, że palenie jest złe .

Przykładowe odpowiedzi

b) ogólnikowe, odwołujące się bezpośrednio do pytania w poleceniu, wymagające znacznego uzupełnienia:

Widzę dymiącego się papierosa, z dymu widać człowieka.

Rozumiem ten plakat, że jest tam papieros, który się pali.

Ja rozumiem tę pozę jako mękę z nałogiem, a gest pokazuje, że nie warto sięgnąć po tę używkę.

Kobieta się wywróciła i prosi o pomoc.

Ta postać ukazuje osobę, która chce się uwolnić od nałogu, ale nie może.

Przykładowe odpowiedzi.

c) będące próbą analizy:

Osoba ta klęczy i musi podpierać się na rękach.

Moim zdaniem postać czołga się, bo nie ma siły, wyciąga rękę, prosząc o pomoc.

Poza jest pólężąca, podpiera się kolanami i jedną ręką, a drugą trzyma wyciągniętą ku górze.

Wyjaśnij, na czym polega manipulacja językowa w tekście IV.

Paryż za darmo!

5 dni w najpiękniejszym mieście Europy.
Zakwaterowanie w hotelu***, atrakcyjny
program zwiedzania.

Biuro podróży TEST
www.biurotest.pl

Tel. (12) 655 55 55.

entuzjaści edukacji

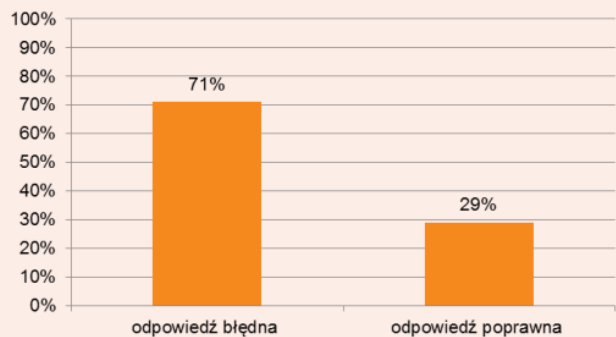
Test 1 - Klasa 3 - Zadanie 15

TAK: 88,4%

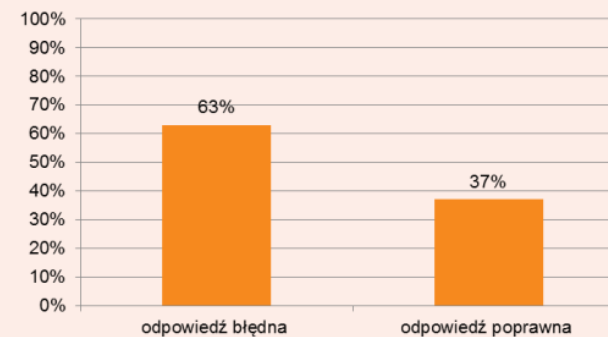

Czy sprawdzone
wymaganie
szczegółowe zostało
zrealizowane? -
Zadanie 15

NIE: 11,6%

Rozkład liczby
punktów

0,29

Łatwość

0.37

Moc różnicująca: 0,27

Ogółem: N=1841, Braki odpowiedzi: N=176, Odmowa odpowiedzi/brak danych: N=74

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Przykładowe odpowiedzi:

- Polega ona na tym, aby zachęcić czytającego, aby skusił się na daną rzecz.
- Manipulacja językowa polega na oszukiwaniu ludzi, niemówieniu prawdy.
- Polega na nakłonieniu odbiorcy do wzięcia udziału w wycieczce.
- Manipulować człowiekiem poprzez tekst.
- Polega na tym, że w tytule widnieje słowo „za darmo”, jednak okazuje się, że tylko przewodnik jest za darmo, za resztę płacimy sami we własnym zakresie.
- Manipulacja polega na tym, że człowiek zauważa na początku wielki napis „Paryż za darmo”, co przyciąga jego wzrok, zaczyna czytać małą ulotkę.

że wycieczka do Paryża za darmo

Piszą, że podróż jest za darmo, a na pewno tak nie jest.

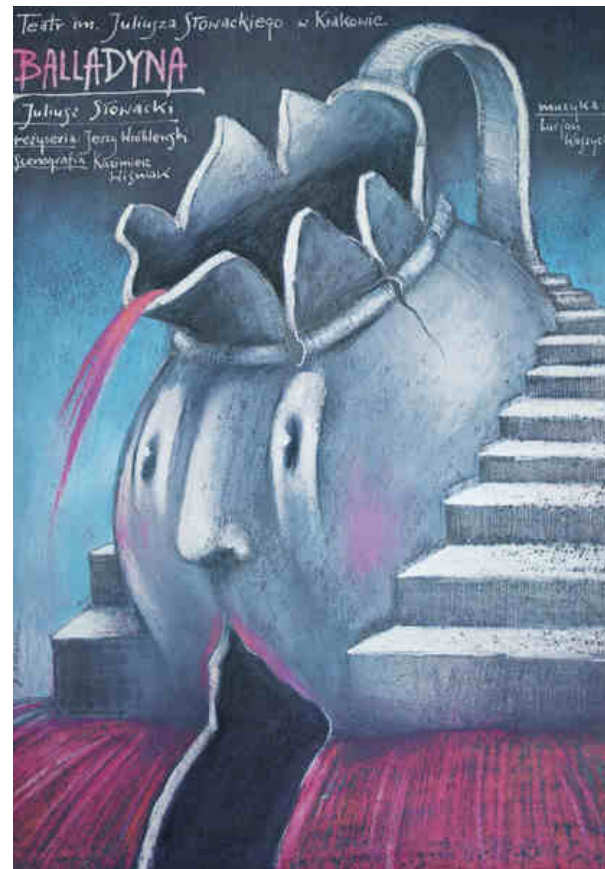
Wymuszają pieniądze.

Paryż za darmo, każdy będzie tym zainteresowany.

Jakie odczucia budzi w Tobie plakat? Uzasadnij swoją odpowiedź i wskaż te elementy, które wpływają na Twoje emocje.

Do jakich treści z poznanego fragmentu lub całości *Balladyny* nawiązuje plakat?

Przykładowe odpowiedzi:

Plakat wywołuje we mnie strach, smutek, ciekawość oraz smutek. Ciekawość, ponieważ pomiędzy schodami znajduje się duży dzban z ludzką twarzą. Strach, dlatego że wyraz twarzy tego dzbana jest przerażony. Smutek powodują wszystkie pęknięte rysy na dzbanie.

Plakat wywołuje na mnie uczucie strachu. Elementem decydującym jest dzban i przepaść, która jest na tym dzbanie.

Plakat nie wyrwał na mnie większego wrażenia, chociaż podoba mi się garnek, który jest popękany i oddaje uczucie przerażenia.

Przykładowe odpowiedzi

Do fragmentu, w którym Balladyna próbuje zabić Alinę. Dzbanek przedstawiony na plakacie pokazuje zdziwienie, jakie przeżywa Alina, kiedy Balladyna chce ją zabić.

Do momentu, gdy Balladyna chce zabrać dzbanek z malinami siostrze. Wtedy dochodzi do morderstwa. Dzbanek jest symbolem śmierci.

Do zabicia Aliny. Krew wypływająca z dzbana oraz zaskoczenie Aliny, to wyraz „twarzy” dzbana.

W klasach 2.:

Do zbierania malin i śmierci samej Aliny. Dzban na plakacie ma dwa znaczenia: jako dzban z malinami i jako symbol śmierci Aliny.

Do wyprawy sióstr do lasu po maliny. „Krzyczący” dzban to ofiary Balladyny. Wszystko na nim jest ciemne, ponure, jak Balladyna.

c) Do kłótni sióstr o jednego mężczyznę i do tego, że jedna z nich pogubiła się i zabiła drugą.

W klasach 3.:

Plakat nawiązuje do fragmentu ze zbieraniem malin. Balladyna została pokazana, jako przestraszony i popękany dzbanek. Ma on z dołu otwór, który może oznaczać zabójstwa Balladyny.

Plakat nawiązuje do dzbanka z malinami oraz dążenia Balladyny do zostania królową (wyszczerbiona część przypomina koronę).

Plakat nawiązuje do momentu zabicia Aliny przez Balladynę. Świadczyć o tym może pęknięty dzban, przerażenie w jego dorysowanych oczach oraz schody do upragnionego celu Balladyny.

Która dziedzina sztuki oddałaby najtrafniej charakter świata przedstawionego w utworze Białoszewskiego? Uzasadnij swoją opinię.

Tekst 3

Miron Białoszewski
Pamiętnik z powstania warszawskiego
[fragment]

Wpadła nagle do schronu sanitariuszka:

– Kto pomoże nieść rannego?

I nagle, po hałasie – i pomimo huków – cisza.

– Nikt nie pomoże?

Było kobiet ileśset. I chyba z tylu mężczyzn. Wszystko znieruchomiało.

– Czy naprawdę nikt?

– Ja pójdę – wstałem.

Nikt się nie ruszył. Wskoczyłem za sanitariuszką. Po schodach. I wskoczyłem wprost na ulicę. Ogrodową.

– Tu! Tu! – złapałem za przód noszy. I dalej – szybko. Włączyliśmy się w kondukt z noszami. Szli przed nami. Za nami. W stronę Żelaznej i dalej – w stronę Sądów, bo tam był szpital powstaniowy. Całe uwijanie się szło do Sądów, do środka miasta. Było popołudnie, jakaś czwarta czy piąta, niedziela, upał, podlatywanie dymu, ale razem z kurzem, czyli blisko pożar czy coś gorącego, huk, kocie łby pod nogami, szło się szybciotko, raz patrzyło pod nogi, to znów naprzód, to za siebie, to po domach i po niebie, latanina, wysokie kamienice, barykady w poprzek co i raz, gzymсы. (...) Więc szliśmy kłusem. W bramy – takie tradycyjne z wjazdem w podwórka, z Mikołajami z żelaza po bokach albo z wnękami – też waliło. W barykady. W ściany.

Musieliliśmy precyzyjnie się przez wąskie przejście (takie wąskie przejścia między barykadą a ścianą były wszędzie dla bezpieczeństwa) przed Żelazną. I za Żelazną. Bo chyba dwie blisko siebie. Bo barykady szły gęsto. Wszędzie. I to przy Żelaznej leżeli żołnierze i strzelali z karabinów. Zwykłych. W stronę Kercelaka. Był popłoch. (...) Lecieliśmy raz – dwa z tymi noszami. Ja z tą sanitariuszką niosłem kobietę. Cała popielata. I na włosach. I twarz. W konwulsjach. Postrzępiona kiecka. Była przysypana. Na Chłodnej. Zaraz za nami – choć ten ktoś (mężczyzna) miał ręce, nogi grubo pobandażowane, to krew tak szła, że się lała z noszy. Co było więcej, dalej – już nie wiem. Gmach Sądów. Wpadamy do bramy, tu ludzie stoją w bramie, jacyś, różni, jedna nasza sąsiadka z Chłodnej 40. Zaczyna płakać na widok tego wszystkiego. Chyba się zaczęły płacze w ogóle, takie ze spazmami. W całej bramie. Kazali mi postawić przysypaną. Zostawić. Bo już szpital. Chyba złożyli nosze. Polecieli po następnych. A tych już zaczęli wnosić do środka.

(M. Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, Warszawa 1976, s. 22–23.)

Przykłady odpowiedzi:

a) malarstwo

Najtrafniej malarstwo. Ludzie najłatwiej przyswajają sobie obrazy, a odpowiednio przedstawione cierpienie za pomocą barw i cieni spełniłoby zadanie. Obraz pobudziłby naszą wyobraźnię.

Bo na obrazie można by pokazać stan Warszawy podczas wojny i osoby występujące w utworze ze szczegółami, a właściwa kolorystyka mogłaby nadać obrazowi odpowiedni nastrój.

Obraz, ponieważ malując, można by ukazać ten zamęt i grozę panującą na ulicach Warszawy.

Najlepiej obraz namalowany przez artystę. Każdy element mógłby łatwo przedstawić i namalować, np.: zniszczone miasto, grozę sytuacji, przerażenie ludzi, szpitale, ludzi niosących na noszach rannych, itp.

Przykładowe odpowiedzi

b) film:

najczęstsze typu: *bo najlepiej by pokazał świat przedstawiony.*

Najtrafniejszym sposobem ukazania tego świata wojennego, tej grozy, zamętu, strachu byłby film. Człowiek, czytając, oglądając obraz nie jest tak bardzo poruszony, jak widząc to, jakby na bieżąco, w filmie.

Film. Muzyka, efekty specjalne, ubrania. Dzięki temu każdy łatwo mógłby się przenieść do tamtego okresu. Te rzeczy sprawiają, że odbiorca wczuwa się w film.

Film, bo ani opowiadanie, ani teatr nie oddadzą zdarzeń, jakie miały miejsce „w tle”, na drugim planie, tak dobrze, jak film.

c) inne:

muzyka klasyczna

Człowiek nie byłby w stanie stworzyć czegoś, co by odzwierciedlało wojnę, za to muzyka jest w stanie trafić prosto do serca człowieka.

fotografia

zdjęcie by ukazywało, jak cierpieli ludzie i co przeżywali

Osobliwości:

- *Kamienie na szaniec* (bo też o poświęceniu za ojczyznę);
- patriotyzm (bo o patriotach, którzy oddawali życie a ojczyznę);
- dramat, ale rozumiany nie jako rodzaj literacki, ale jako coś dramatycznego (skoro jest o rannych, zabitych...);
- górnictwo (bo pomagają sobie, jak w górnictwie);
- historię (bo przedstawia się wydarzenia historyczne);
- *literactwo, książkę* (bo w powieści można by to dobrze przekazać);
- honor (bo z honorem oddają życie za ojczyznę).

WNIOSKI:

Teksty ikoniczne powinny być traktowane w sposób „autonomiczny”, a nie tylko „służebny”, wspomagający lekturę dzieła literackiego;

Więcej miejsca należy poświęcić analizie swoistości poszczególnych tekstów kultury, pamiętać o tym „jak one działają” (w jaki sposób są zrobione) i „co znaczą”;

Wytwarzanie postaw krytycznych wobec „przemocy ikonosfery” będzie możliwe poprzez analizę obrazów wytwarzanych przez świat popkultury.

Dydaktyka literatury
i języka polskiego w gimnazjum
w świetle nowej podstawy programowej